

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra:

mācību, profesionālās un pārrobežu
mobilitātes atbalstīšana

10. gadadiena

Sociālā Eiropa

Manuskripts pabeigts 2019. gada februārī,

1. izdevums.

Ne Eiropas Komisija, ne personas, kas rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburgā: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2019. gads

© Eiropas Savienība, 2019. gads

Attēli: © Shutterstock.com

Atļauts pārpublicēt, ja ir norādīts avots.

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politika ir noteikta ar Lēmumu 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko ES nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Print ISBN 978-92-76-02761-4 doi:10.2767/760836 KE-01-18-211-LV-C

PDF ISBN 978-92-76-02768-3 doi:10.2767/60747 KE-01-18-211-LV-N

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra:

mācību, profesionālās un pārrobežu
mobilitātes atbalstīšana

Saturs

Priekšvārds	4
Ievads	5
EKI — kas tā ir un kā tā darbojas?	6
EKI līmeņu deskriptori	17
Kā var izmantot EKI un kas no tās gūst labumu?	20
Kāda ir bijusi EKI līdzšinējā ietekme?	25
Skats nākotnē	28
Saīsinājumi	30

Priekšvārds

«Mūsdienu pasaulē cilvēkiem jābūt iespējām attīstīt un izmantot savas prasmes, mainot darbvietas un darba veidus un iegūstot tālākizglītību. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra ir mūsu sadarbības stūrakmens, kas padara cilvēku prasmes un kvalifikācijas vieglāk izprotamas un atzīstamas, ja darba vai mācību dēļ viņi vai nu pārceļas savā mītnes valstī, vai dodas uz ārvalstīm. Pateicoties EKI, darba devējiem ir vieglāk salīdzināt ārvalstu kvalifikācijas ar nacionālajām kvalifikācijām un viņi labāk izprot pretendentu prasmju aprakstus. EKI palīdz cilvēkiem izmantot savu talantu, radot labvēlīgus apstākļus turpmākām mācībām un sekmējot prasmju labāku atbilstību darba tirgum.»

Marianne Thyssen

Eiropas Komisijas nodarbinātības, sociālo lietu, prasmju un darbaspēka mobilitātes komisāre

Levads

Mūsdienu pasaulē cilvēkiem ir vajadzīgs labāks un plašāks prasmju kopums darbam, komunikācijai, informācijas iegūšanai, preču un pakalpojumu iegādei, kā arī dalībai sociālajās un pilsoniskajās norisēs.

Prasmju un kvalifikāciju pareiza izpratne un novērtēšana ir svarīgas, lai panāktu labāku atbilstību starp prasmju piedāvājumu un darba tirgus vajadzībām. Vienota Eiropas ietvarstruktūra var sekmēt prasmju un kvalifikāciju izpratni un novērtēšanu. Tā var arī palīdzēt cilvēkiem iegūt un pilnveidot prasmes visu mūžu, iegūstot dažāda veida un līmeņa izglītību, pārejot no izglītības iegūšanas uz nodarbinātību gan savā valstī, gan citās valstīs.

Kvalifikācija liecina par to, ko cilvēks zina, izprot un ir spējīgs darīt. Tā var tikt piešķirta dažādos veidos, piemēram, izsniedzot (universitātes) diplomu vai (aroda prasmju) apliecību. Caurskatāmība attiecībā uz to, ko cilvēks faktiski ir apguvis, lai iegūtu kvalifikāciju ("mācīšanās rezultāti"), ļauj nodrošināt, ka fiziskas personas, darba devēji un izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēji kvalifikācijai piešķir atbilstošu ekonomisko, sociālo un akadēmisko vērtību.

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras mūžizglītībai (EKI) mērķis ir uzlabot kvalifikāciju caurskatāmību, salīdzināmību un pārnesamību. EKI tika izveidota 2008. gadā kā kopējs kvalifikāciju atsaucis satvars, kas izteikts mācīšanās rezultātu veidā ar augošā secībā sakārtotiem prasmju līmeņiem. Šo ietvarstruktūru izmanto kā tulkošanas rīku starp dažādām kvalifikāciju sistēmām un to līmeņiem. Tā ir paredzēta, lai nodrošinātu ieguvumus izglītojamajiem, darba ņēmējiem, darba meklētājiem, darba devējiem, arodbiedrībām, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, kvalifikāciju atzīšanas institūcijām, pārvaldes iestādēm un starptautiskām organizācijām.

EKI ieteikums tika pārskatīts 2017. gadā¹, lai to pielāgotu šodienas realitātei un sagatavotos nākotnes problēmām. Pārskatot ieteikumu, ir saglabāti pamatmērķi, kas saskaņoti pirms desmit gadiem, lai Eiropā nodrošinātu caurskatāmību un savstarpēju uzticēšanos kvalifikāciju jomā. Šī pārskatīšana bija viens no 10 galvenajiem pasākumiem, kuri iekļauti jaunajā Prasmju programmā Eiropai un kuru mērķis ir uzlabot apmācības kvalitāti un relevantumu, padarīt prasmes uzskatāmākas un uzlabot vajadzīgo prasmju apzināšanu². Kā norāda nosaukums, EKI ir arī viena no ietvarstruktūrām, kas palīdz īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāra principus. Pats pirmais no šī pīlāra³ 20 principiem ir tāds, ka ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un sekmīgi pielāgoties pārmaiņām darba tirgū.

1 2018-80078-0-1, termiņš — 6.12.2018.

2 2018-80078-0-1, termiņš — 6.12.2018.

3 2018-80078-0-1, termiņš — 6.12.2018.

EKI — kas tā ir un kā tā darbojas?

Kas ir kvalifikācija?

EKI tiek definēts, ka kvalifikācija ir *“oficiāls novērtēšanas un validēšanas procesa rezultāts, ko iegūst, kad kompetenta struktūra konstatē, ka persona ir sasniegusi mācīšanās rezultātus atbilstīgi noteiktiem standartiem”*.

Kāpēc kvalifikācija ir svarīga?

Kvalifikācijai ir dažādi mērķi. Darba devējiem tā sniedz priekšstatu par to, kas cilvēkam ar noteiktu kvalifikāciju jāzina, jā dara un jā izprot (“mācīšanās rezultāti”). Tā var būt nepieciešama, lai varētu strādāt konkrētās profesijās. Tā palīdz izglītības un apmācības pārvaldes iestādēm un pakalpojumu sniedzējiem noteikt personas apgūto mācību līmeni un saturu. Cilvēkiem tā ir svarīga kā personisko panākumu apliecinājums. Kvalifikācijai ir būtiska nozīme arī nodarbināmības iespēju paplašināšanā, mobilitātes atvieglošanā un turpmākās izglītības iespēju uzlabošanā.

Kvalifikācija parasti tiek piešķirta, izsniedzot apliecību un diplomu pēc vispārīgās un profesionālās izglītības, mūžizglītības un (dažreiz) darba pabeigšanas. Kvalifikācijas saturs un līmenis, kas ir daļa no kvalitātes nodrošināšanas satvara, ir uzticami informācijas avoti. Tie darbojas kā sava veida valūta, ar ko cilvēki var atrast darbu vai turpināt izglītību.

Pasākumi, lai dažādās valstīs padarītu kvalifikācijas caurskatāmākas un salīdzināmākas

Eiropā ir dažādas izglītības un apmācības sistēmas, un tās atspoguļo valstu tradīcijas. Šo sistēmu atšķirību dēļ nevar novērtēt, ko cilvēks, kurš ieguvis kvalifikāciju citā valstī, zina, izprot un spēj darīt mācību vai darba kontekstā. Tāpēc tās kvalifikācijas vērtība, kas piešķirta vienā valstī, ne vienmēr ir saprotama citās valstīs, un tas var neļaut uzticēties šādas kvalifikācijas kvalitātei un saturam. Tas pats attiecas uz kvalifikāciju, kas piešķirta ārpus formālajām izglītības un apmācības sistēmām un ko piešķirušas starptautiskas institūcijas un organizācijas. Šis uzticēšanās trūkums var ietekmēt profesionālo attīstību, iespējas atrast darbu un turpināt izglītību, radot šķēršļus mobilitātei gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās.

EKI ir kopējs atsauces satvars, kas ļauj viegli salīdzināt dažādu valstu kvalifikācijas. Tas tiek sasniegts, atbalstot mācīšanās rezultātu izmantošanu katrai kvalifikācijai, lai padarītu tās caurskatāmākas un vieglāk izprotamas. Tādējādi EKI atbalsta izglītojamo un darba ņēmēju pārrobežu mobilitāti un veicina mūžizglītību un profesionālo attīstību visā Eiropā.

Kas ir kvalifikāciju ietvarstruktūra?

Kvalifikāciju ietvarstruktūrā kvalifikācijas tiek klasificētas pēc kritēriju kopuma, kuriem atbilst konkrēti apguves līmeņi. Tās mērķis ir integrēt un koordinēt kvalifikācijas, kā arī uzlabot kvalifikāciju caurskatāmību, pieejamību un kvalitāti saistībā ar darba tirgu, izglītības un apmācības sistēmu un pilsonisko sabiedrību.

Kvalifikāciju ietvarstruktūras atbalsta mūžizglītību (t. i., visus izglītošanās pasākumus mūža laikā) ar mērķi uzlabot zināšanas, prasmes un kompetences personiskā, pilsoniskā, sociālā un/vai ar darbu saistītā perspektīvā. Šī definīcija aptver visus formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās veidus.

EKI — mācīšanās rezultāti kā galvenais princips

Kvalifikācija tradicionāli ir sniegusi informāciju par mācību ilgumu un to institūciju vai vietu, kur mācības ir notikušas. Informācija par to, kādas zināšanas, prasmes un kompetences sagaidāmas no cilvēka ar noteiktu kvalifikāciju, nav bijusi tik izplatīta un caurskatāma.

EKI un visās tai pielīdzinātajās nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās (NKI) tiek ievērota mācīšanās rezultātu pieeja. Tas nozīmē, ka gan kvalifikācijas saturs, gan līmenis atspoguļo to, kas cilvēkam ar noteiktu kvalifikāciju ir jāzina, jāizprot un jāspēj (mācīšanās rezultātus).

Pārorientēšanās uz mācīšanās rezultātiem palielina kvalifikācijas caurskatāmību un uzlabo tās salīdzināmību starp valstīm un valstu ietvaros (piemēram, starp dažādu veidu kvalifikācijām tajā pašā līmenī vai tā paša tipa kvalifikāciju dažādiem līmeņiem). Galveno uzmanību pievēršot mācīšanās rezultātiem, EKI var palīdzēt iedzīvotājiem orientēties aizvien daudzveidīgākā un sarežģītākā kvalifikāciju piedāvājumā.

Turklāt mācīšanās rezultātu pieeja palīdz panākt labāku atbilstību starp prasmēm, kādas vajadzīgas darba tirgū, un izglītības un apmācības piedāvājumu, vienlaikus arī atvieglojot dažādās mācību vidēs iegūto mācīšanās rezultātu validēšanu. Koncentrējoties uz to, ko izglītojamais zina, spēj darīt un izprast, mācīšanās rezultāti palīdz kvalifikācijas padarīt pieejamas ar visdažādākajiem mācīšanās veidiem un pieredzi.

EKI pamats — kopējs līmeņu deskriptoru atsauces satvars

EKI ir definēta ar astoņiem uz mācīšanās rezultātiem balstītiem līmeņiem. Pievienotie līmeņu deskriptori parāda, kā pieaug sagaidāmie zināšanu, prasmju, autonomijas un atbildības rezultāti, izglītojamiem virzoties no 1. līmeņa uz 8. līmeni. Šie līmeņi kopā ar deskriptoriem darbojas kā tulkošanas tabula un ļauj salīdzināt dažādās valstīs un institūcijās iegūto kvalifikāciju.

Mācīšanās rezultātu deskriptori

EKI mācīšanās rezultātu deskriptori (sk. 17. lpp.) atspoguļo divas dimensijas — līmeņus un mācīšanās jomas.

Dimensija “*līmenis*” ietver to, kā kopā ar kvalifikācijas līmeņiem pieaug mācīšanās rezultātu sarežģītība. Piemēram, no 2. līmeņa kvalifikācijas saņēmēja sagaidāmais autonomijas līmenis ir daudz mazāks nekā no 7. līmeņa kvalifikācijas saņēmēja sagaidāmie rezultāti.

Dimensija “*mācīšanās jomas*” nošķir “*zināšanas*”, “*prasmes*” un “*autonomiju un atbildību*”, ļaujot dažādu veidu kvalifikācijas klasificēt vienā līmenī. Piemēram, kvalifikācijas ar vienādu vispārīgo mācīšanās rezultātu līmeni var būt vai nu ar lielāku akadēmisko, arrodprasmju, vai profesionālo ievirzi.

EKI ir veidots tā, lai aptvertu visu veidu un līmeņu kvalifikācijas, tostarp augstākās izglītības, profesionālās izglītības un apmācības (PIA) un vispārējās izglītības kvalifikācijas, kā arī privātā sektora vai starptautisko organizāciju piešķirtas kvalifikācijas.

EKI robežas

ES kontekstā politika un darbības saistībā ar prasmēm un kvalifikācijām (izņemot tās, kas dod iespēju strādāt reglamentētās profesijās) ir balstītas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 165. pantu (izglītība) un 166. pantu (arodmācības). Abos pantos ir skaidri noteikts, ka ES rīcība ir saistīta ar dalībvalstu sadarbības veicināšanu un vajadzības gadījumā to rīcības atbalstīšanu un papildināšanu, vienlaikus pilnībā respektējot dalībvalstu izglītības un apmācības sistēmas, kā arī kultūru un valodu dažādību.

EKI nav:

- ietvarstruktūra, ar ko saskaņo kvalifikācijas vai kvalifikāciju standartus starp ES dalībvalstīm (taču tā var būt par pamatu līdzīgu kvalifikāciju izstrādei divās vai vairākās valstīs);
- ietvarstruktūra, ar ko ievieš kvalifikāciju automātisku atzīšanu starp ES dalībvalstīm (taču tā var atvieglot atzīšanu, palielinot caurskatāmību);
- ietvarstruktūra, kas īpaši vērsta uz individuālo kompetenču klasifikāciju, izmantojot uz mācīšanās rezultātiem balstītos deskriptorus (taču EKI var rosināt un atvieglot, piemēram, darba un dzīves pieredzē gūto prasmju novērtēšanu un validēšanu).

Kā EKI pielīdzināšana darbojas praksē?

EKI ieteikumā dalībvalstis ir aicinātas pielīdzināt savas NKI vai nacionālās kvalifikāciju sistēmas EKI, lai izveidotu skaidru un pārredzamu saikni starp nacionālajiem kvalifikāciju līmeņiem un astoņiem EKI līmeņiem.

Ņemot vērā to, ka EKI pirmkārt un galvenokārt ir tulkošanas rīks, kvalifikācijas nav tieši iekļautas EKI. Toties tās ir iekļautas NKI, kur kvalifikācijas līmeni un vērtību ārvalstīs var saprast, pielīdzinot astoņiem EKI līmeņiem. Šī konvertēšana kļūst uzskatāma iedzīvotājiem, jo EKI līmeņi aizvien biežāk tiek pievienoti valstu apliecībām un diplomiem un iekļauti NKI.

Katrai valstij, kas vēlas saistīt savus nacionālos kvalifikāciju līmeņus ar EKI, ir jāsagatavo detalizēts pielīdzināšanas ziņojums, kurā tiek ievēroti 10 saskaņotie EKI pielīdzināšanas kritēriji, kas norādīti pārskatītā EKI ieteikuma III pielikumā.

Pielīdzināšanas kritērijiem jānodrošina, lai NKI tiktu pielīdzinātas EKI saskaņotā un pārredzamā veidā. Šie kritēriji arī palīdz strukturēt pielīdzināšanas ziņojumus, kuros jāiekļauj arī valstu kvalitātes nodrošināšanas struktūru un starptautisko ekspertu sniegtā informācija un rakstiskie paziņojumi.

EKI pielīdzināšanas kritēriji

1. Kompetentās iestādes skaidri nosaka un publicē visu attiecīgo pielīdzināšanas procesā iesaistīto nacionālo iestāžu pienākumus un/vai juridisko kompetenci.
2. Pastāv skaidra un pierādāma saikne starp NKI vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu kvalifikāciju līmeņiem un EKI līmeņu deskriptoriem.
3. NKI vai nacionālās kvalifikāciju sistēmas un to kvalifikācijas balstās uz mācīšanās rezultātu principu un mērķi un ir saistītas ar reformālās un ikdienējās mācīšanās validācijas kārtību un attiecīgos gadījumos ar kredītpunktu sistēmām.
4. Procedūras, saskaņā ar kurām kvalifikācijas iekļauj NKI vai kvalifikāciju vietu apraksta nacionālajā kvalifikāciju sistēmā, ir pārredzamas.
5. Nacionālā(s) izglītības un apmācības kvalitātes nodrošināšanas sistēma(s) ietver atsauces uz NKI vai nacionālajām kvalifikāciju sistēmām un ir saskaņota(s) ar EKI ieteikuma IV pielikumā izklāstītajiem kvalitātes nodrošināšanas principiem.
6. Pielīdzināšanas process ietver attiecīgo kvalitātes nodrošināšanas struktūru skaidru apstiprinājumu, ka pielīdzināšanas ziņojums ir saskaņā ar attiecīgajiem valstu kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem, noteikumiem un praksi.
7. Pielīdzināšanas procesā iesaistās starptautiskie eksperti, un pielīdzināšanas ziņojumā iekļauj vismaz divu starptautisku ekspertu — kas pārstāv divas atšķirīgas valstis — rakstisku paziņojumu par pielīdzināšanas procesu.
8. Kompetentā iestāde vai pārvaldes iestādes apliecina NKI vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu pielīdzināšanu EKI. Kompetentās iestādes, tostarp EKI nacionālie koordinācijas punkti, publicē vienu visaptverošu ziņojumu, kurā izklāstīta pielīdzināšana un to pamatojošie elementi un kurā katrs kritērijs aplūkots atsevišķi. Minēto ziņojumu var izmantot pašsertifikācijai saskaņā ar Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūras pašsertifikācijas kritērijiem.
9. Dalībvalstis un citas iesaistītās valstis sešu mēnešu laikā pēc pielīdzināšanas ziņojuma vai tā atjauninājuma apstiprināšanas publicē pielīdzināšanas ziņojumu un sniedz attiecīgu informāciju salīdzināšanas vajadzībām attiecīgajā Eiropas portālā.
10. Pēc pielīdzināšanas procesa visos jaunizdotajos dokumentos saistībā ar kvalifikācijām, kas ir NKI vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu daļa (piemēram, apliecībās, diplomos, apliecību/diplomu pielikumos), un/vai kompetento iestāžu izsniegtajos kvalifikāciju reģistros ar NKI vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu starpniecību jāietver skaidra atsauce uz attiecīgo EKI līmeni.

EKI Konsultatīvās grupas nozīme

EKI Konsultatīvā grupa tika izveidota 2008. gadā, lai pielīdzināšanas procesā nodrošinātu vispārēju saskaņotību un sekmētu caurskatāmību un uzticēšanos. Tās nozīme tika apstiprināta 2017. gada ieteikumā.

Grupu vada Eiropas Komisija, un to veido valstu pārstāvji (divi no katras dalībvalsts un visām pārējām 11 iesaistītajām valstīm), darba tirgus dalībnieki, izglītības, apmācības un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, kā arī Eiropas Padome. Tā tiek atbalstīta, izmantojot Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra (*Cedefop*) un Eiropas Izglītības fonda (*ETF*) pieredzi.

Grupa detalizēti apspriež katru pielīdzināšanas ziņojumu un nodrošina iesaistītajām valstīm atgriezenisko saiti. Šo ziņojumu izklāsts un apspriešana ir paredzēti, lai uzlabotu izpratni par NKI un nacionālajām kvalifikāciju sistēmām to valstu vidū, kas piedalās EKI īstenošanā. Šā procesa mērķis ir panākt reālu izpratni par NKI un to saikni ar EKI, kā arī par kvalifikācijām, kas iekļautas NKI, un kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem. Šajā salīdzinošās izvērtēšanas procesā EKI dalībnieki ir "kritiskie draugi" un palīdz kolēģiem no citām valstīm sniegt informāciju par savām sistēmām un kvalifikācijām pārredzamā veidā.

Valsts ir pielīdzinājusi savu ietvarstruktūru EKI, ja EKI Konsultatīvā grupa uzskata, ka tās pielīdzināšanas ziņojums ir pietiekami pārredzams un tajā ir ievēroti visi 10 EKI pielīdzināšanas kritēriji. Ja Konsultatīvā grupa neuzskata, ka ziņojums un skaidrojumi ir sniegti pieņemamā līmenī, valsts tiks aicināta sniegt precizējumus vai iesniegt pārskatītu ziņojumu kādā citā EKI Konsultatīvās grupas sanāksmē.

Kā galvenajam diskusiju forumam starp Komisiju, dalībvalstīm un EKI īstenošanā ieinteresētajām personām EKI Konsultatīvajai grupai ir svarīga nozīme uzticēšanās radīšanā starp valstīm, kas iesaistītas EKI jomā. Uzticēšanās tiek vēl vairāk attīstīta, izmantojot pieredzes apmaiņas pasākumus ar konkrētu tematisko ievirzi.

EKI ieteikuma pārskatīšana 2017. gada maijā

EKI izveidošana Eiropā aizsāka procesu, kas kvalifikācijas padarītu vieglāk salīdzināmas. 2017. gadā EKI ieteikumu, kas atspoguļo spēcīgu visu dalībvalstu atbalstu, pārskatīja, lai iekļautu jaunus elementus, kas palīdzēs šo ietvarstruktūru pielāgot pašreizējām un turpmākajām problēmām. Minētie jaunie elementi ir šādi:

- aicinājums dalībvalstīm atjaunināt savu NKI pielīdzināšanu EKI;
- pārskatītie kvalitātes nodrošināšanas principi, kas vērsti uz kvalifikācijām;
- informācijas apmaiņa un apspriedes starp dalībvalstīm, lai nodrošinātu to līmeņu atbilstību, kas piešķirti NKI iekļautajām starptautiskajām kvalifikācijām;
- iespēja izstrādāt un piemērot kritērijus un procedūras, kas ļauj salīdzināt trešo valstu kvalifikāciju ietvarstruktūras ar EKI;
- ieteikumi par labāku komunikāciju saistībā ar EKI.

Turklāt pašreizējā prakse tika padarīta caurskatāmāka, iekļaujot to ieteikumā (piemēram, EKI pielīdzināšanas kritērijus).

EKI pielīdzināšanas atjaunināšana

EKI pielīdzināšanas ziņojumi ir derīgi tikai īsu brīdi un, attīstoties NKI un nacionālajām kvalifikāciju sistēmām, galu galā zaudē aktualitāti. Tādēļ pārskatītajā EKI ieteikumā dalībvalstis ir aicinātas vajadzības gadījumā pārskatīt un atjaunināt savus pielīdzināšanas ziņojumus. Pielīdzināšanas ziņojumos iekļautajai informācijai jābūt precīzai un caurskatāmā, jo tas tieši ietekmē to, cik lielā mērā NKI ir uzticamas. Tādējādi nacionālo kvalifikāciju līmeņu konvertēšana EKI līmeņos saglabās aktualitāti un būs saskaņā ar nacionālajām kvalifikāciju sistēmām. Tas arī nosaka, cik lielā mērā EKI spēj atvieglot kvalifikāciju salīdzināmību un pārnesamību.

NKI pielīdzināšana EKI un tādējādi pieejamā salīdzināmība ietekmē arī nacionālo kvalifikāciju pārskatīšanu un atjaunošanu. Pieredzes apmaiņas process, kas notiek ES līmenī, var parādīt visas izmaiņas izglītības, apmācības un kvalifikāciju sistēmā, kas var nodrošināt ieguvumus izglītojamajiem.

Pielīdzināšanas ziņojumu publicēšana

Valstis, kuras ir pielīdzinājušas savu ietvarstruktūru EKI, ir aicinātas darīt šā procesa rezultātus publiski pieejamus sešu mēnešu laikā gan valsts, gan Eiropas līmenī. Eiropas līmenī patlaban tas tiek darīts, izmantojot mācību iespēju un kvalifikāciju portālu.

Valstis var arī apmainīties ar informāciju par savām nacionālajām kvalifikāciju datubāzēm vai reģistriem, pievienojot tos mācību iespēju un kvalifikāciju portālam vai publicējot savas kvalifikācijas Eiropas prasmju/kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācijas (ESCO) portālā. Datiem par kvalifikācijām jāietver EKI (un NKI) līmenis un informācija par mācīšanās rezultātiem. Publiskotā informācija dara kvalifikācijas viegli pieejamas fiziskām personām, darba devējiem, izglītības un apmācības sniedzējiem, atzīšanas institūcijām un citiem.

EKI līmeņi apliecībās, pielikumos un kvalifikāciju reģistros

Tiklīdz ietvarstruktūra ir pielīdzināta EKI, valstis ir aicinātas pievienot skaidru atsauci uz attiecīgo EKI līmeni visos kvalifikācijas dokumentos, ko izdevušas kompetentās iestādes (piemēram, apliecībās, diplomos, pielikumos), un/vai kvalifikāciju reģistros. Tas, ka to norāda apliecībās un diplomos, palīdzēs padarīt EKI (un NKI) uzskatāmu gan personām, gan darba devējiem.

EKI kvalitātes nodrošināšanas principi

Uzticēšanās to kvalifikāciju kvalitātei un līmenim, kas pielīdzinātas EKI, ir svarīga mobilitātes atbalstam dažādās nozarēs un valstīs, padarot kvalitātes nodrošināšanu par īpaši būtisku. 2017. gada ieteikumā tika pastiprināti EKI kvalitātes nodrošināšanas principi, kuri ir izteikti šādi:

- dalībvalstīm jānodrošina, ka kvalifikācijas ar EKI līmeni saskan ar IV pielikumā izklāstītajiem kopējiem kvalitātes nodrošināšanas principiem, neskarot nacionālos kvalitātes nodrošināšanas principus, kas attiecas uz nacionālajām kvalifikācijām;
- EKI 5. un 6. pielīdzināšanas kritērijs attiecas uz kvalitātes nodrošināšanu. 5. kritērijā pieprasīts, lai nacionālā(s) izglītības un apmācības kvalitātes nodrošināšanas sistēma(s) ietvertu atsauces uz NKI vai nacionālajām kvalifikāciju sistēmām un būtu saskaņīga(s) ar EKI ieteikuma IV pielikumā izklāstītajiem kvalitātes nodrošināšanas principiem. 6. kritērijā noteikts, ka pielīdzināšanas process ietver attiecīgo kvalitātes nodrošināšanas struktūru skaidru apstiprinājumu, ka pielīdzināšanas ziņojums ir saskaņā ar attiecīgajiem valstu kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem, noteikumiem un praksi;
- EKI ieteikuma IV pielikumā ietverti 10 kvalitātes nodrošināšanas principi attiecībā uz kvalifikācijām, kas ir daļa no NKI vai nacionālajām kvalifikāciju sistēmām, kuras pielīdzinātas EKI. Tajos noteikts, ka visām kvalifikācijām ar EKI līmeni jāveic kvalitātes nodrošināšana, lai palielinātu uzticēšanos to kvalitātei un līmenim. Šie principi ir saderīgi ar diviem spēkā esošiem Eiropas kvalitātes nodrošināšanas satvariem — Eiropas standartu un pamatnostādņu (ESG) satvaru augstākās izglītības jomā un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru profesionālajai izglītībai un apmācībām (EQAVET).

Kvalitātes nodrošināšanas principi kvalifikācijām ar EKI līmeni

Saskaņā ar valstu apstākļiem un ņemot vērā nozaru atšķirības, kvalitātes nodrošināšanas principiem kvalifikācijām ar EKI līmeni ir:

- jāpievēršas kvalifikāciju plānošanai, kā arī mācīšanās rezultātu pieejas izmantošanai;
 - jānodrošina pamatots un ticams novērtējums saskaņā ar caurskatāmiem un saskaņotiem uz mācīšanās rezultātiem balstītiem standartiem un jāpievēršas sertifikācijas procesam;
 - jāietver atgriezeniskās saites mehānismi un pastāvīgas uzlabošanas procedūras;
 - jāiesaista visas attiecīgās ieinteresētās personas visos procesa posmos;
 - jāietver konsekventas izvērtēšanas metodes, pašvērtējums un ārēja pārskatīšana;
 - jābūt to iestāžu iekšējās pārvaldības — tostarp apakšuzņēmēju veikto darbību — neatņemamai daļai, kas piešķir kvalifikācijas ar EKI līmeni;
 - jāpamatojas uz skaidriem un izmērāmiem mērķiem, standartiem un pamatnostādnēm;
 - jātiek atbalstītiem ar atbilstīgiem resursiem;
 - jāietver regulāra to pastāvošo ārējo uzraudzības struktūru vai aģentūru darbības pārskatīšana, kas veic kvalitātes nodrošināšanu;
 - jāietver izvērtēšanas rezultāti, kam var piekļūt elektroniski.
-

EKI un kredītpunktu sistēmas

Izmantojot mācīšanās rezultātu pieeju, EKI un NKI jāsniedz labāks atbalsts personām, kad tās pārvietojas i) starp dažādiem izglītības un apmācības līmeņiem, ii) izglītības un apmācības nozarēs un starp tām, iii) starp izglītību un apmācību un darba tirgu un iv) valstī un starp valstīm.

Saskaņā ar pārskatīto ieteikumu ES dalībvalstis vienojās par to, ka tad, ja NKI ietver kredītpunktu sistēmas vai ir saistītas ar tām, šīs sistēmas ir koordinēti jāattīsta, lai atbalstītu pāreju un atvieglotu tālākvirzību. Tādēļ ir izstrādāti septiņi principi, kas ir saderīgi ar pašreizējiem caurskatāmības instrumentiem, kuri paredzēti kredītpunktu sistēmām, piemēram, Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēmai (*ECTS*) augstākajā izglītībā un Eiropas kredītpunktu sistēmai profesionālās izglītības un apmācības jomā (*ECVET*) profesionālajā izglītībā un apmācībā.

EKI un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūra

EKI ir saskaņīga ar Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūru (EAITKI) un tās ciklu deskriptoriem. Šo ietvarstruktūru 2005. gadā saskaņoja starpvaldību Boloņas procesa izglītības ministri. Boloņas procesā piedalījās visas EKI valstis, izņemot Kosovu⁴. Šīs ietvarstruktūras īsais cikls (ko var saistīt ar pirmo ciklu vai tajā iekļaut), pirmais, otrais un trešais cikls atbilst attiecīgi EKI 5.–8. līmenim.

Vairums valstu, kas ir pielīdzinājušas savas ietvarstruktūras EKI, ir sagatavojušas vienu ziņojumu, kas ietver arī pašsertifikāciju atbilstīgi Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai.

4 Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju

EKI līmeņu deskriptori

Zināšanas**Prasmes**

EKI kontekstā zināšanas raksturo kā teorētiskas un/vai faktu zināšanas.

EKI kontekstā prasmes tiek raksturotas kā kognitīvas (loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošana) un praktiskas (roku veiklība un metožu, materiālu, darbarīku un instrumentu izmantošana).

1. līmenis	Vispārīgas pamatzināšanas.	Pamatprasmes, kas vajadzīgas, lai veiktu vienkāršus uzdevumus.
2. līmenis	Darba vai mācību jomas pamatfaktu zināšanas.	Kognitīvās un praktiskās pamatprasmes, kas vajadzīgas, lai lietotu atbilstošu informāciju uzdevumu un ikdienas problēmu risināšanai, izmantojot vienkāršus noteikumus un rīkus.
3. līmenis	Zināšanas par faktiem, principiem, procesiem un vispārīgajiem jēdzieniem darba vai mācību jomā.	Noteikts kognitīvu un praktisku prasmju apjoms, kas nepieciešams, lai veiktu uzdevumus un rastu risinājumu problēmām, izvēloties un izmantojot pamata metodes, rīkus, materiālus un informāciju.
4. līmenis	Faktu un teorētiskas zināšanas plašā darba vai mācību jomas izpratnē.	Noteikts kognitīvu un praktisku prasmju apjoms, kas nepieciešams, lai rastu risinājumus konkrētām darba vai mācību jomas problēmām.
5. līmenis	Aptverošas, specializētas faktu un teorētiskas zināšanas darba vai mācību jomā un šo zināšanu robežu apzināšanās.	Visaptverošs tādu kognitīvu un praktisku prasmju kopums, kas nepieciešams, lai rastu radošus risinājumus abstraktām problēmām.
6. līmenis	Padziļinātas zināšanas darba vai mācību jomā, ieskaitot teoriju un principu kritisku izpratni.	Augsta līmeņa prasmes, kuras liecina par meistarību un inovāciju, kas nepieciešamas, lai risinātu sarežģītas un neprognozējamas problēmas konkrētā darba vai mācību jomā.
7. līmenis	Ļoti specializētas zināšanas, kuras daļēji ir darba vai mācību jomas zināšanu avangardā un kuras veido pamatu oriģinālai domāšanai un/vai pētniecībai. Kritiska izpratne par jautājumiem saistībā ar zināšanu problēmām konkrētā jomā un saskarē ar dažādām citām jomām.	Specializētas problēmu risināšanas prasmes, kas nepieciešamas pētījumiem un/vai inovācijai, lai radītu jaunas zināšanas un procedūras un integrētu zināšanas no dažādām jomām.
8. līmenis	Zināšanu augšējā robeža darba vai mācību jomā un saskarē ar dažādām jomām.	Visvairāk attīstītās un specializētās prasmes un darba tehnikas, ieskaitot sintēzi un izvērtēšanu, kas nepieciešamas, lai risinātu kritiskas problēmas saistībā ar pētniecību un/vai inovāciju un lai paplašinātu esošās zināšanas un profesionālo praksi un sniegtu jaunu izpratni par tām.

Atbildība un autonomija

EKI kontekstā atbildību un autonomiju raksturo kā izglītojamā spēju izmantot zināšanas un prasmes autonomi un atbildīgi.

<p>Strādāt vai mācīties tiešā uzraudzībā strukturētā kontekstā.</p>	<p>1. līmenis</p>
<p>Strādāt vai mācīties uzraudzībā ar zināmu autonomiju.</p>	<p>2. līmenis</p>
<p>Uzņemties atbildību par darba vai mācību uzdevumu veikšanu. Problēmu risināšanas laikā pielāgot savu rīcību apstākļiem.</p>	<p>3. līmenis</p>
<p>Patstāvīgi organizēt darbu atbilstīgi darba vai mācību pamatnostādnēm, kas parasti ir paredzamas, bet var arī mainīties. Uzraudzīt citu cilvēku ikdienas darbu, uzņemties zināmu atbildību par darba vai mācību izvērtēšanu un uzlabošanu.</p>	<p>4. līmenis</p>
<p>Veikt vadību un uzraudzību saistībā ar tādām darba vai mācību aktivitātēm, kur iespējamas neprognozējamas pārmaiņas. Izvērtēt un pilnveidot savu un citu personu sniegumu.</p>	<p>5. līmenis</p>
<p>Vadīt sarežģītas tehniskas vai profesionālas darbības vai projektus, uzņemties atbildību par lēmumu pieņemšanu neprognozējamos darba vai mācību apstākļos. Uzņemties atbildību par personu vai grupu profesionālās attīstības vadību.</p>	<p>6. līmenis</p>
<p>Vadīt un pārveidot sarežģītus un neprognozējamus darba vai mācību apstākļus, kas prasa jaunas stratēģiskas pieejas. Uzņemties atbildību par ieguldījumu profesionālajās zināšanās un praksē un/vai par grupu stratēģiskā snieguma izvērtēšanu.</p>	<p>7. līmenis</p>
<p>Demonstrēt vērā ņemamu autoritāti, inovāciju, autonomiju, zinātnisko un profesionālo patstāvību un pastāvīgu nodošanos jaunu ideju un procesu attīstībai darba un mācību jomas avangardā, ieskaitot pētniecību.</p>	<p>8. līmenis</p>

**Kā var izmantot EKI un kas
no tās gūst labumu?**

EKI izveidoja vairāku iemeslu dēļ. Lai gan galvenais iemesls ir iedzīvotājiem palīdzēt izglīties un veidot darba karjeru, šī ietvarstruktūra, lai uzlabotu politiku un praksi, atbalsta arī izglītībā, apmācībā un nodarbinātībā ieinteresētās personas. Kā visaptverošam un iekļaujošam kvalifikāciju atsauces satvaram, kas attiecas uz visiem veidiem un līmeņiem, EKI ir daudz lietotāju, tostarp fiziskas personas, darba devēji, arodbiedrības, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēji, kvalifikāciju atzīšanas institūcijas, pārvaldes iestādes un starptautiskas organizācijas.

Turpmāk ir apkopoti vairāki dažādu mērķauditoriju gūtie un paredzami ieguvumi.

EKI atbalsts karjerai darba tirgū

Kvalifikācija ļauj piekļūt darbvietām un nodrošina pamatu, uz kura tiek veidota karjera. Lai iegūtu vai mainītu darbu, darba devējiem un citām darba tirgū ieinteresētajām personām ir jāsaprot un godīgi un pareizi jānovērtē kvalifikācijas. Tāpēc ir būtiska kvalifikācijas spēja sniegt priekšstatu par to, ko cilvēks ar noteiktu kvalifikāciju zina, izprot un spēj darīt.

Mācīšanās rezultātu izmantošana kvalifikāciju raksturošanai — un Eiropas un nacionālo kvalifikāciju līmeņu iekļaušana — atvieglo darba devējiem pretendentu kvalifikāciju interpretēšanu.

EKI arī ļauj darba devējiem labāk novērtēt citu valstu un viņiem nezināmu institūciju piešķirtas kvalifikācijas. Viņi var labāk izprast katra kandidāta līmeni, salīdzināt kandidātu kvalifikācijas ar nacionālajām kvalifikācijām, izprast šo kvalifikāciju atbilstību un noskaidrot, kā mācīšanās rezultāti atbilst uzņēmuma vai nozares vajadzībām.

Izmantojot EKI, darba devēji var uzskatīt Eiropu par vienotu kvalifikāciju telpu. Tas samazina šķēršļus darbaspēka mobilitātei, atbalsta pašreizējo zināšanu, prasmju un iemaņu labāku izmantošanu un uzlabo atbilstību starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu.

EKI — sapratnes veicinātāja starp izglītību, apmācību un darba tirgu

Veicinot pāreju uz mācīšanās rezultātiem, EKI var arī atvieglot dialogu par darba tirgus vajadzībām un to, ko nodrošina izglītības un apmācības sistēmas. Strukturēts dialogs, izmantojot mācīšanās rezultātus kā sapratnes veicinātāju, palīdz stiprināt atbilstību un vairot kvalifikāciju pievilcību.

EKI un NKI — karte, kas palīdz izglītojamajiem pieņemt lēmumus par turpmāko izglītību un apmācību

EKI, kas ir cieši saistīta ar NKI 39 Eiropas valstīs⁵, nodrošina visaptverošu visu veidu un līmeņu Eiropas kvalifikāciju karti. Tā kā šī ietvarstruktūra ar nacionālo kvalifikāciju datubāzu palīdzību kļūst aizvien pieejamāka, izglītojamie to var izmantot, lai noteiktu konkrētas kvalifikācijas līmeni un to, kā tā ir saistīta ar citām kvalifikācijām. Kā karte, kas apvieno atšķirīgas NKI, EKI attiecas uz dažādām izglītojamo grupām un nodrošina viegli pieejamu pārskatu par kvalifikācijām un kvalifikāciju veidiem. Personas, kas vēlas turpināt izglītību vai apmācību, var izmantot šīs ietvarstruktūras kā sākotnējo informācijas avotu par attiecīgajiem kursiem un programmām.

EKI un NKI — mūžizglītības veicinātājas

Lai veicinātu mūžizglītību, ir būtiski kvalifikācijas padarīt pieejamas visdažādākajai mācību pieredzei, kas gūta, piemēram, darbā un brīvajā laikā. Mācīšanās rezultātu pieeja paver iespēju ņemt vērā pieredzi, kas gūta ārpus formālās izglītības.

Neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšana Eiropā

Pašlaik vairums Eiropas valstu ir noteikušas kārtību, kādā tiek validēta neformālā un ikdienējā mācīšanās. Šī kārtība rada iespēju izglītojamajiem noteikt, izvērtēt un — ja tiek ievērotas saskaņotas prasības un standarti — atzīt savas iepriekšējās mācības kā daļēju vai pilnu kvalifikāciju. Iedzīvotājiem tas ir svarīgi, jo tiek novērsta darba dublēšanās un ņemta vērā daudzveidīga un bagātīga mācību pieredze⁶.

Elastīgi mācību veidi ir svarīgs priekšnosacījums mūžizglītības veicināšanai. Kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas pasākumi veido daļu no šīs pieejas. EKI un tās mācīšanās rezultātu pieeja atbalsta kredītpunktu pārnesi un uzkrāšanu un kopā ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu var tieši veicināt mūžizglītību.

5 2018-80078-0-1, termiņš — 6.12.2018.

6 2018-80078-0-1, termiņš — 6.12.2018.

Kvalifikācijas ar EKI līmeni — uzticama valūta

Tā kā izglītības un apmācības sistēmas dažādās valstīs atšķiras, var būt grūti novērtēt ārvalstu kvalifikāciju vērtību un atbilstību. Tādēļ pastāv risks, ka kvalifikācijas netiek godīgi novērtētas. Tāda pati problēma var rasties apvienojot kvalifikācijas, kas iegūtas dažādās izglītības un apmācības nozarēs un institūcijās.

Pašlaik visā Eiropā EKI līmeņi arvien vairāk tiek iekļauti valstu apliecībās un diplomos, dodot iespēju noskaidrot, kā konkrētā kvalifikācija ir saistīta ar citām plašākā Eiropas kontekstā. Valstu sistemātiskā un ilgtermiņa sadarbība, izmantojot EKI un NKI, kuras darbojas kā kvalitatīvu kvalifikāciju garantētājas, nodrošina, ka šiem līmeņiem var uzticēties visā Eiropā. Tāpēc iedzīvotāji var vieglāk atšķirt kvalifikācijas, kurām var uzticēties, no tām kvalifikācijām, kurām nevar uzticēties vai kuras ir “viltotas”. Tādējādi EKI tiek izmantota arī kā sava veida “patērētāju aizsardzība”.

EKI ieguldījums kvalifikāciju atzīšanas atvieglošanā

EKI atvieglo kvalifikāciju atzīšanu, veicinot mācīšanās rezultātu izmantošanu un ļaujot cilvēkiem ar noteiktu kvalifikāciju un kvalifikāciju saņēmējiem tieši novērtēt attiecīgās kvalifikācijas saturu, līmeni un profilu.

EKI darbojas kopā ar citiem Eiropas un starptautiskajiem instrumentiem, kas atbalsta kvalifikāciju atzīšanu. Kamēr šie instrumenti pievēršas vai nu regulētām, vai akadēmiskām kvalifikācijām, EKI atbalsta mācību atzīšanu visām kvalifikācijām.

Eiropas un starptautiskie instrumenti kvalifikāciju atzīšanas atbalstīšanai

- Direktīva 2005/36/EK attiecas uz profesionālo kvalifikāciju atzīšanu ES, ļaujot profesionāļiem šķērsot robežas un veikt profesionālo darbību vai sniegt pakalpojumus ārvalstīs⁷.
- Lisabonas konvencija par atzīšanu⁸ ir starptautisks nolīgums, ko administrē *UNESCO* un Eiropas Padome un kas ļauj atzīt akadēmiskās kvalifikācijas Eiropā un ārpus tās.
- Eiropas Informācijas centru un Nacionālās akadēmiskās atzīšanas informācijas centru tīkls (*ENIC/NARIC*)⁹ ir nacionālo centru tīkls, kas izveidots, lai tieši atbalstītu institūcijas un iedzīvotājus, veicot akadēmisko kvalifikāciju atzīšanu.

7 2018-80078-0-1, termiņš — 6.12.2018.

8 <https://rm.coe.int/168007f2c7>

9 <http://www.enic-naric.net/>

EKI atbalsts citiem ES caurskatāmības instrumentiem

Eiropas Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm ir ieviesusi virkni instrumentu, kas pēdējās desmitgades laikā atbalsta Eiropas izglītības un apmācības sistēmu modernizāciju. Īpašu uzmanību pievēršot vajadzībai palielināt prasmju un kvalifikāciju caurskatāmību un salīdzināmību, šie instrumenti atbalsta iedzīvotāju ģeogrāfisko un mūžizglītību. Mācīšanās rezultātu perspektīvu var uzskatīt par "līmi", kas saista šos instrumentus kopā, ievērojot valstu risinājumu dažādību, taču vienlaikus ļaujot tām sadarboties.

Daudzi no šiem instrumentiem iedzīvotājus skar tieši, kā tas ir Europass un augstākās izglītības (*ECTS*) un profesionālās izglītības un apmācības (*ECVET*) kredītpunktu sistēmas gadījumā. *Europass* atbalsta personas mācību un karjeras jomā, savukārt kredītpunktu sistēmas veicina elastīgus mācību veidus un mūžizglītību.

Cita instrumentu grupa atbalsta valstu iestāžu un institūciju darbu un netieši pievēršas iedzīvotāju vajadzībām. Tas attiecas uz virkni karjeras konsultēšanas un mācīšanās validēšanas iniciatīvām, kur Eiropas iniciatīvas ir stimuls valstu pasākumu izstrādei un prakses apmaiņai. To instrumentu mērķis, kas atbalsta sadarbību kvalitātes nodrošināšanas jomā augstākajā izglītībā (*ESG*) un profesionālajā izglītībā un apmācībā (*EQAVET*), ir palielināt uzticēšanos un caurskatāmību starp valstīm. Turklāt, ieviešot *ESCO* klasifikāciju, Komisija ir ieviesusi terminoloģiju, kas atbalsta pievēršanos mācīšanās rezultātiem un dialoga stiprināšanu starp izglītībā, apmācībā un darba tirgū ieinteresētajām personām.

**Kāda ir bijusi EKI
līdzšinējā ietekme?**

Pārskats

Kopš 2008. gada EKI jomā sadarbojas 39 valstis. Tai skaitā papildus 28 ES dalībvalstīm ir 11 valstis ārpus ES (Albānija, Bosnija un Hercegovina, Ziemeļmaķedonija, Islande, Kosova¹⁰, Lihtenšteina, Melnkalne, Norvēģija, Serbija, Šveice un Turcija).

Pašlaik 35 valstis (27 ES dalībvalstis un 8 trešās valstis) ir pielīdzinājušas savas NKI jeb nacionālās kvalifikāciju sistēmas EKI. Tas nozīmē, ka starp valstu un Eiropas līmeņiem ir izveidota skaidra saikne. Vairums pielīdzināšanas ziņojumu ir publicēti arī Eiropas mācību iespēju un kvalifikāciju portālā¹¹.

Lai panāktu pilnīgu īstenošanu un veicinātu izpratni sabiedrībā, valstīm ir jāveic pasākumi, lai to kvalifikācijas ietvertu skaidru atsauci uz attiecīgo EKI līmeni. Eiropas līmeņi jānorāda kvalifikācijas dokumentos un kvalifikāciju datubāzēs vai reģistros, lai kvalifikācijas būtu pārredzamākas un salīdzināmākas. EKI līmeņu uzskatāmība ir galvenais EKI sekmīgas īstenošanas elements.

Pašlaik 23 valstis, kas ir pielīdzinājušas savas ietvarstruktūras EKI, norāda EKI līmeņus apliecībās, diplomos vai Europass pielikumos, savukārt 17 valstis norāda EKI līmeņus kvalifikāciju datubāzēs vai reģistros. Vairākas valstis šobrīd strādā, lai pievienotu savas datubāzes Eiropas mācību iespēju un kvalifikāciju portālam. Tās var norādīt saiti uz savām kvalifikācijām arī ESCO portālā¹².

NKI izstrāde un pāreja uz mācīšanās rezultātiem

EKI ir būtiski ietekmējusi NKI izstrādi Eiropā. Pašlaik ir izveidotas 43 NKI, lai gan pirms pirmā EKI ieteikuma pieņemšanas 2008. gadā pastāvēja tikai trīs NKI.

Vairums valstu ir ieviesušas astoņu līmeņu ietvarstruktūras, lai gan dažu valstu ietvarstruktūrās ir vai nu mazāk, vai vairāk līmeņu (piemēram, Francijas ietvarstruktūrā ir pieci līmeņi, Īrijas — 10 līmeņi un Skotijas — 12 līmeņi). Vairākas valstis izmanto arī apakšlīmeņus, kas tiek uzskatīti par svarīgiem, lai ievērotu konkrētu ieinteresēto personu intereses un reizēm pielāgotu iepriekšējos diplomus/apliecības.

Lai gan EKI sākumposmos galvenā uzmanība tika pievērsta NKI ieviešanai, lai pielīdzinātu tās EKI, daudzos pašreizējos NKI pasākumos vērtība pievērsta līmeņu piešķiršanai atsevišķām kvalifikācijām un kvalifikāciju pārskatīšanai. Tādējādi, izstrādājot nacionālās ietvarstruktūras, EKI ir veicinājusi nacionālo kvalifikāciju sistēmu caurskatāmības uzlabošanu.

10 Šis nosaukums neskar nostāju par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

11 <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

12 <http://ec.europa.eu/esco>

Dialogs starp ieinteresētajām personām

Zināma ietekme ir bijusi arī izglītībā/apmācībā un nodarbinātībā ieinteresēto personu un citu izglītības/apmācību jomas pārstāvju iesaistei un dialogam to starpā. Pamatojoties uz EKI, gandrīz visas pielīdzinātās NKI ir visaptveroši satvari, kas ietver plašu kvalifikāciju klāstu. Tādējādi vairākās valstīs ir izveidotas pastāvīga dialoga struktūras, kas ietver publiskās iestādes un augstākās izglītības, profesionālās izglītības un apmācības iestādes, sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras un augstākā profesionālā izglītība un apmācība

Dažās valstīs EKI īstenošana un šis dialogs ir bijuši pamatā augstāka līmeņa paritātei starp profesionālo un augstāko izglītību. EKI deskriptori ir neitrāli attiecībā uz akadēmisko un profesionālo apmācību un nenosaka to, kādā līmenī jāizvieto dažāda veida kvalifikācijas. EKI īstenošana liecina, ka profesionāli orientētas kvalifikācijas var arī pielīdzināt 5.–8. līmenim (piemēram, Vācijas un Austrijas amata meistara kvalifikācija tiek pielīdzināta 6. līmenim, savukārt Šveices NKI ir skaidri izstrādāta, lai atbalstītu šo principu).

Kvalifikāciju ietvarstruktūru sasaiste un neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšana

2012. gada ieteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu saikne ar NKI tika uzskatīta par svarīgu, lai visā Eiropā turpinātos validēšanas pasākumu īstenošana. Eiropas validēšanas pārskata 2016. gada atjauninājumā¹³ tika apstiprināts, ka valstis tagad galveno prioritāti piešķir ietvarstruktūru un validēšanas pasākumu sasaistei. EKI un NKI, orientējoties uz mācīšanās rezultātiem, darbojas kā atskaites punkts, lai noteiktu, dokumentētu, izvērtētu un atzītu mācības, kas apgūtas neformālā un ikdienējā vidē.

Ārpus formālās izglītības un apmācības piešķirtās kvalifikācijas

Vairums Eiropas NKI ietver kvalifikācijas, kas tiek piedāvātas formālās izglītības un apmācības (piemēram, profesionālās, augstākās un vispārējās izglītības) ietvaros. Šīs kvalifikācijas reglamentē un piešķir valsts iestādes. Tomēr valstu vidū pieaug tendence padarīt pieejamas to ietvarstruktūras, lai iekļautu tālākizglītībā un tālākapmācībā piešķirtas kvalifikācijas, kas bieži vien piešķirtas ārpus formālās nacionālās kvalifikāciju sistēmas.

Pasaules mēroga ietekme

EKI un tās līmeņu deskriptori ir bijuši iedvesmas avots kvalifikāciju ietvarstruktūru izstrādei visā pasaulē. Pašlaik pastāv vai tiek izstrādātas vairāk nekā 150 NKI¹⁴. Ir vērojams pozitīvs blakusefekts tam, ka EKI ir samērā labi zināma ārpus Eiropas, proti, kvalifikāciju atzīšanas institūcijas vieglāk izprot kvalifikācijas, un tas savukārt atvieglo kvalifikāciju atzīšanu.

13 <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory>
14 <https://publications.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/406d3baf-deef-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-LV>

Skats nākotnē

EKI ieteikuma pārskatīšana 2017. gada maijā deva EKI procesam jaunu stimulu. Šajā ieteikumā dalībvalstis tiek aicinātas attiecīgā gadījumā pārskatīt un atjaunināt savu ietvarstruktūru pielīdzināšanu EKI, tādējādi palīdzot nodrošināt to, ka pielīdzināšanas pamatā esošā informācija ir precīza, pārredzama un atspoguļo visas attiecīgās izmaiņas valsts līmenī. Vienlaikus EKI procesa pamats, proti, NKI un to līmeņu pielīdzināšana EKI, paliek tas pats.

Ar pārskatīto ieteikumu tiek iezīmēts svarīgs solis EKI pilngadības sasniegšanā. Lai gan EKI sākumposmos galvenā uzmanība tika pievērsta tam, lai pielīdzinātu NKI kopējam atsauces satvaram, pašreiz šim procesam ir raksturīga kvalifikāciju iekļaušana ietvarstruktūrās. Visām ietvarstruktūru kvalifikācijām, kas pielīdzinātas EKI, jāievēro kopējie kvalitātes nodrošināšanas principi, kas izklāstīti ieteikuma IV pielikumā.

EKI kontekstā procedūru izveide, lai piešķirtu līmeņus starptautiskām kvalifikācijām, kas iekļautas nacionālās ietvarstruktūrās, būs jauns darba lauks, kurā informācijas apmaiņa un apspriedes starp dalībvalstīm būs būtiskas konsekvences nodrošināšanai.

Pārskatītais ieteikums paver iespējas arī potenciālai sadarbībai ar trešām valstīm, lai ļautu salīdzināt to (nacionālās vai reģionālās) kvalifikāciju ietvarstruktūras ar EKI. Šāda sadarbība varētu uzlabot Eiropas un trešo valstu kvalifikāciju salīdzināmību un veicināt gan ES, gan trešo valstu iedzīvotāju mobilitāti.

Tuvākajā laikā tiks turpināts arī darbs saistībā ar mācīšanās rezultātu aprakstīšanu, izmantošanu un piemērošanu, lai uzlabotu kvalifikāciju caurskatāmību, saprotamību un salīdzināmību.

Tiks uzlabota komunikācija, lai sniegtu labāku atbalstu darba devējiem, izglītības un apmācības nodrošinātājiem, izglītojamiem, darba ņēmējiem un citām ieinteresētajām personām un informētu viņus par EKI un NKI radītajiem ieguvumiem. Lai parādītu EKI pievienoto vērtību un veicinātu tās lietojumu, pārskatītajā ieteikumā joprojām tiek uzsvērts tas, cik svarīgi ir norādīt kvalifikācijām attiecīgos EKI līmeņus.

Visbeidzot, EKI spēj arī risināt jautājumus saistībā ar turpmākajām norisēm mācību un darba jomā. Lai pielāgotos mūsdienu digitālajai pasaulei, EKI līmeņus var norādīt arī kvalifikāciju datubāzēs. Turklāt pārskatītajā ieteikumā ir iekļauts vispārējs datu lauku kopums, kas paredzēts, lai elektroniski publicētu informāciju par kvalifikācijām ar EKI līmeni. Tas palīdzēs visiem iesaistītajiem nepārtraukti izmantot jaunus informācijas apmaiņas un saskaņošanas veidus, kas paredzēti izglītojamo, darba ņēmēju, darba meklētāju un darba devēju vajadzībām. Turpināsies arī Eiropas portālu izstrāde, lai informācija par kvalifikācijām būtu pieejama un publicēta, pielāgojoties rītdienas vajadzībām.

Saīsinājumi

Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs	<i>Cedefop</i>
Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā	<i>ECVET</i>
Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma	<i>ECTS</i>
Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra mūžizglītībai	EKI
Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūra profesionālajai izglītībai un apmācībām	<i>EQAVET</i>
Eiropas prasmju/kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācija	<i>ESCO</i>
Eiropas standarti un pamatnostādnes attiecībā uz kvalitātes nodrošināšanu Eiropas augstākās izglītības telpā	<i>ESG</i>
Eiropas Izglītības fonds	<i>ETF</i>
Eiropas Savienība	ES
Nacionālā(s) kvalifikāciju ietvarstruktūra(s)	NKI
Profesionālā izglītība un apmācība	PIA

Kā sazināties ar ES? Klātienē

Eiropas Savienībā ir simtiem Europe Direct informācijas centru.

Tuvākā centra adresi var atrast tīmekļa vietnē https://europa.eu/european-union/contact_lv.

Pa tālruni vai e-pastu

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jautājumiem par Eiropas Savienību.

Ar šo dienestu var sazināties:

- pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori var piemērot maksu par šiem zvaniem),
- pa parasto tālruni: +32 22999696, vai
- pa e-pastu, izmantojot vietni https://europa.eu/european-union/contact_lv

Kā atrast informāciju par Eiropas Savienību? Internets

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama vietnē Europa: https://europa.eu/european-union/index_lv.

ES publikācijas

Bezmaksas un maksas ES publikācijas var lejupielādēt vai pasūtīt vietnē <https://publications.europa.eu/lv/publications>. Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus var saņemt, sazinoties ar Europe Direct vai tuvāko informācijas centru (sk. https://europa.eu/european-union/contact_lv).

ES tiesību akti un ar tiem saistītie dokumenti

Ar visu ES juridisko informāciju, arī kopš 1952. gada pieņemtajiem ES tiesību aktiem visās oficiālajās valodās, var iepazīties vietnē EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

ES atvērtie dati

ES Atvērto datu portālā (<http://data.europa.eu/euodp/lv/data>) ir nodrošināta piekļuve ES datu kopām. Datus var lejupielādēt un bez maksas izmantot gan komerciāliem, gan nekomerciāliem mērķiem.

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras mūžizglītībai (EKI) mērķis ir uzlabot kvalifikāciju caurskatāmību, salīdzināmību un pārnesamību. Šī brošūra ir publicēta, lai atzīmētu EKI desmito gadadienu un sniegtu vispārīgu pārskatu par šo ietvarstruktūru, proti, kā to var izmantot un kam tā noder. Tajā arī uzsvērti EKI sasniegumi pēdējo 10 gadu laikā un sniegts ieskats turpmākajos pasākumos.

Publikācijas var lejupielādēt vai abonēt bez maksas vietnē
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=93&langId=lv>

Lai regulāri saņemtu jaunāko informāciju par Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorātu, reģistrējieties bezmaksas e-jaunumu saņemšanai vietnē "Sociālā Eiropa"
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=371&langId=lv>

@socialeurope

@EU_Social

